

ARTNER ANNAMÁRIA

MUNKAERŐPIACI ÉS SZOCIÁLIS HELYZET MAGYARORSZÁGON – EURÓPAI TÜKÖRBEN

A cikk a magyarországi munkaerőpiac jellemzőinek és az azzal szorosan összefüggő szociális mutatóknak az alakulását vizsgálja az elmúlt bő évtizedben egyrészt az Európai Unió egésze, másrészt a közép- és kelet-európai tagországok viszonylatában. Megállapítja, hogy a fenti két aspektusban az utóbbi években megfigyelhető javuló tendenciák regionális sajátosságok, a magyar teljesítmény ebből nem lóg ki, sőt például a bérek vagy a termelékenység tekintetében attól elmarad. A jövedelemegyenlőtlenségek növekedését illetően ugyanakkor az élvonalban vagyunk.

Az alábbiakban a magyarországi munkaerőpiaci és szociális helyzet főbb jellemzőit, trendjeit mutatjuk be a 28 tagú Európai Unió (a továbbiakban: EU28) illetve a 11 országot felölelő „új” (2004-ben és utána csatlakozott) közép- és kelet-európai régió (a továbbiakban: KKE11) teljesítményéhez viszonyítva. Mondandónkat diagramokkal illusztráljuk. Az ezek alapjául szolgáló adatok forrása az Eurostat és a Központi Statisztikai Hivatal online elérhető STADAT rendszere. Elsősorban a 2008-as válság utáni időszakot vizsgáljuk, de néhol pár évvel korábbra is visszatekintünk, ahogy trendek felvázolása igényli, illetve az adatok rendelkezésre állása engedi. Általában az Európai Unió munkaerőpiaci és szociális folyamatairól s benne a KKE által elfoglalt helyről egy korábbi tanulmányunk (Artner, 2018) nyújt átfogó képet, az e tanulmány témájához szorosan kapcsolódó, de itt most csak röviden érintett magyarországi bérhelyzetet pedig Artner-Sőreg-Sőreg (2019) elemzi regionális összefüggésben.

Dolgozatunk első felében a munkaerőpiacról (foglalkoztatási viszonyok, termelékenység) lesz szó, míg a második részben a munkaerőpiactól nem kevésbé elválaszthatatlan szociális állapotokat vesszük górcső alá a legfőbb indikátorok alapján.

Munkaerőpiac – foglalkoztatási viszonyok, termelékenység

Összefoglalóan megállapítható, hogy a 2008-as válság lecsengése és különösen 2010 után jelentős javulás tapasztalható foglalkoztatás mértékében, ami az EU középmezőnyébe emelte az addig a sereghajtók közt helyet foglaló Magyarországot. A 15-24 éves fiatalok munkanélkülisége azonban továbbra is gondot jelent. A foglalkoztatás minősége több tekintetben viszonylag jó. Ugyanakkor bár csökkenő, de még mindig magas a heti munkaóraszám és az utóbbi néhány évben beindult növekedés ellenére regionális összehasonlításban még mindig alacsonyak, sőt jelentősen lemaradnak a bérek. A termelékenység növekedésében is rosszul teljesítünk. Ez egyrészt a világ-gazdaságban elfoglalt félperifériás helyzetünk velejárója, amire azonban ráerősített a gazdaságpolitika egyrészt a közfoglalkoztatás – mára már kifutó – rendszerével, másfelől azzal a politikával, amely – a rendszerváltás óta napjainkig – a nemzetközi munkamegosztásba ágyazódásunk kívánatos modelljét a multinacionális tőke igényeinek kiszolgálásában látja.

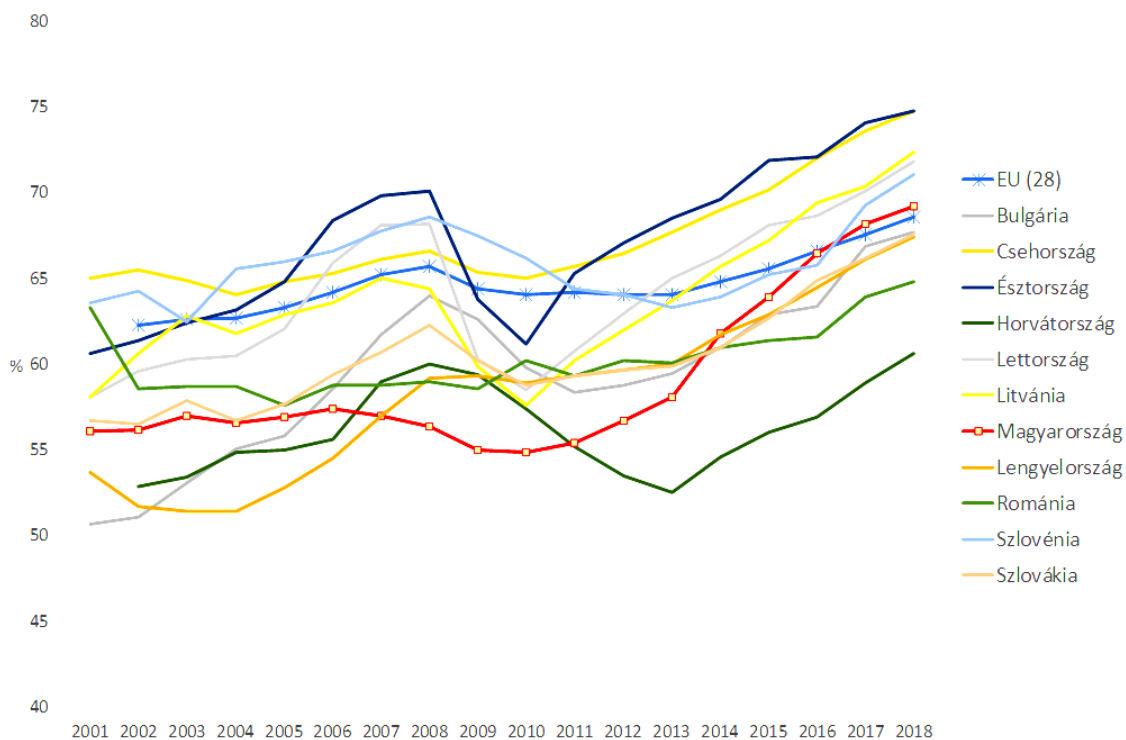
Mindezt a következő adatok támasztják alá.

Artner Annamária, tudományos főmunkatárs, KRTK, Világgazdasági Intézet.

A 2000-es évek első évtizedében a magyar foglalkoztatási ráta a sereghajtók között volt Európában. 2001-ben a mai 28 EU-tagország közül 23. helyen állt, de a helyzet tovább romlott, s 2009-2010-ben a magyar foglalkoztatási ráta volt a legalacsonyabb az EU-ban, jelentősen lemaradva még a KKE11 más országaitól is.

1. ÁBRA: A 15-64 ÉVESEK FOGLALKOZTATÁSI RÁTÁJA A KKE11-BEN, 2001-2018, SZÁZALÉK

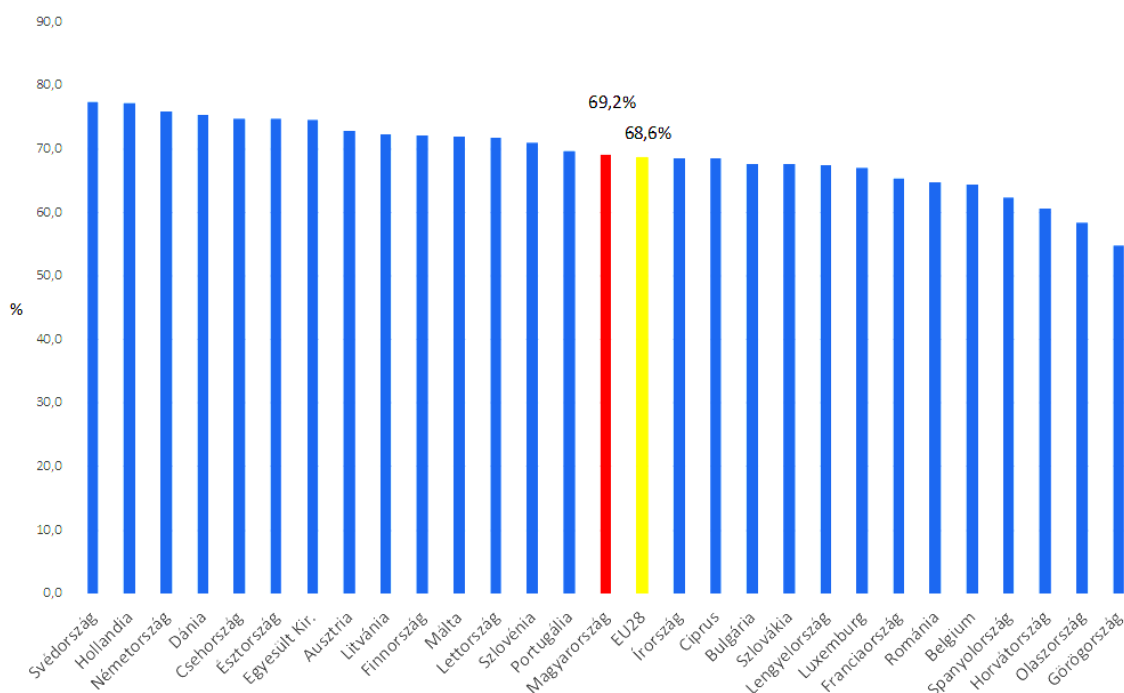

Forrás: Eurostat, Employment rates by sex, age and citizenship (%) [lfsa_ergan]

2011-től és különösen 2013-tól a foglalkoztatás emelkedni kezdett előbb inkább csak a közfoglalkoztatásnak, majd később már a fellendülő termelésnek és a külföldi munkavállalásnak köszönhetően is. 2018-ra Magyarország az EU28 átlagát meghaladó, a tagországok között a 15. legmagasabb foglalkoztatási rátát mondhatta magáénak, tehát a középmezőnybe avanszált (2. ábra a következő oldalon).

Innen már nehezebb lesz feljebb kerülni, hiszen a többi országban is hasonló trendnek lehetünk tanúi. Bár a foglalkoztatási ráta tovább nőtt, a 2019. második negyedévi adat (70,0%) Magyarországot már csak a 17. helyre érdemesíti.

2. ÁBRA: A 15-64 ÉVESEK FOGLALKOZTATÁSI RÁTÁJA AZ EU TAGORSZÁGAIBAN, 2018, SZÁZALÉK

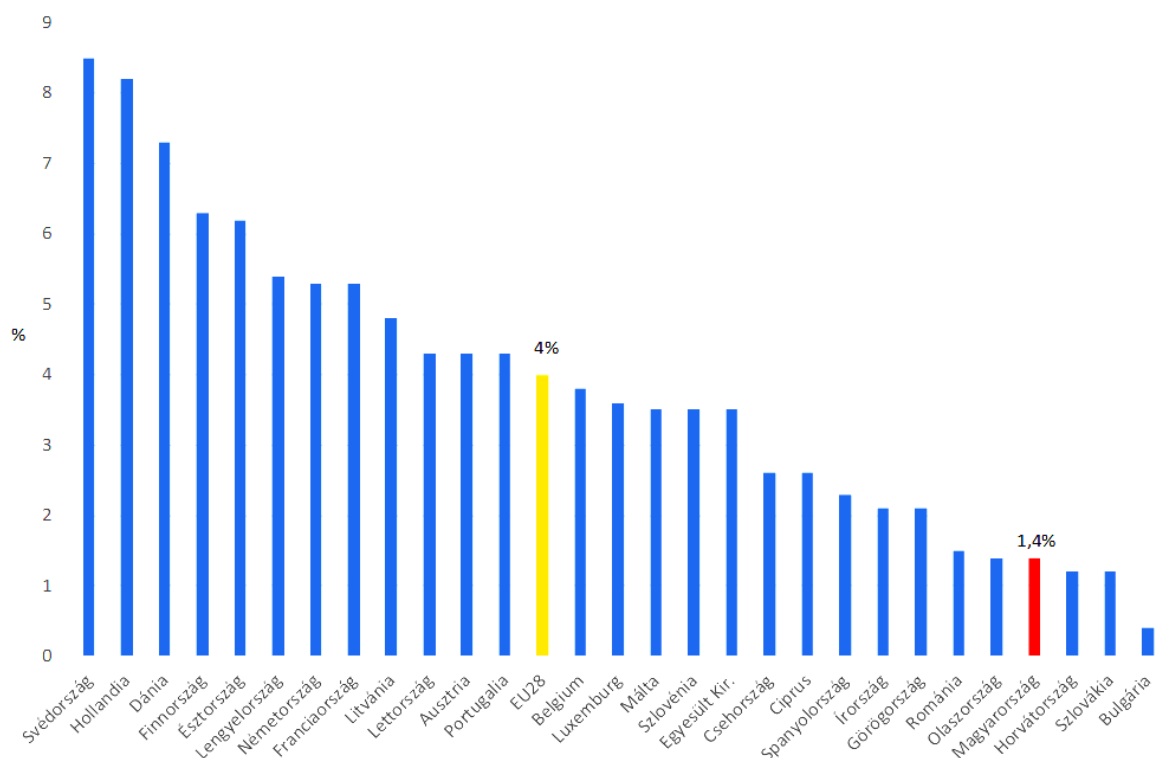

Forrás: Eurostat, Employment rates by sex, age and citizenship (%) [lfsa_ergan]

A foglalkoztatás bővülésének és a kivándorlásnak köszönhetően jelentősen csökkent az ifjúsági munkanélküliség, leginkább a 25-29 éves korosztályban. Az ő körükben a se nem dolgozó, sem oktatásban, képzésben részt nem vevők („munkán, iskolán, képzésen kívüli” vagy „MIKK” – Artner, 2013) aránya 2008-ban Magyarországon még 23,4 százalék volt, a második legmagasabb az EU28-ban, ám 2018-ra 16,5 százalékra csökkent, ami már csak a 10. legmagasabb érték. A 15-24 éves fiatalok esetében azonban korántsem ilyen jó a helyzet. E korcsoportban a MIKK-fiatalok aránya Európában csak lassan mérséklődik, s a magyar arány stabilan a magasabbak között (az EU28 felső harmadának alján) foglal helyet.

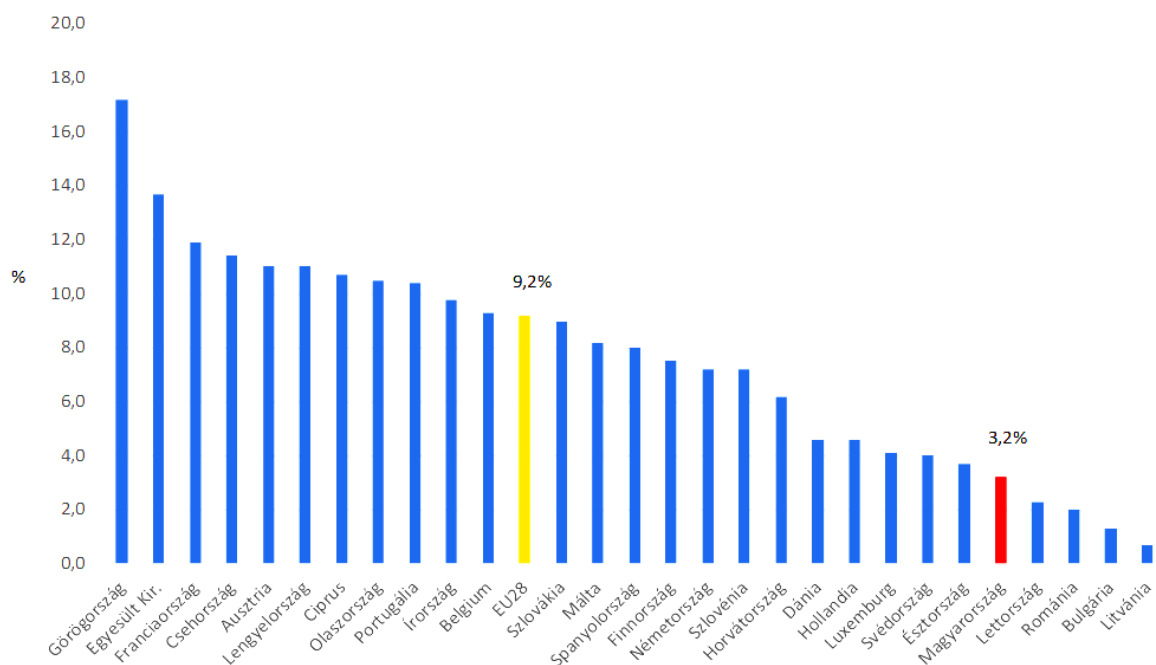
A teljes magyar foglalkoztatás minőségi jellemzői a statisztikai adatok alapján európai összevetésben viszonylag jók. A több állásból megélni kényszerülők aránya igen alacsony, 2018-ban mindössze 1,4 százalék, messze az EU28 átlaga alatti, csak Bulgária, Szlovákia és Horvátország adata alacsonyabb. A heti 48 órát meghaladó munkát végzők (az ún. „hosszú munkaórákat” dolgozók) aránya 3,2 százalék, az EU28 átlagának alig harmada, Litvánia, Bulgária, Románia és Lettország után az 5. legalacsonyabb az Unióban. Az atipikus munkaidőben (este vagy éjjel, szombaton vagy vasárnap, több műszakban) dolgozók aránya mindössze 21,8 százalék, egyenesen Magyarországon a legalacsonyabb az Unióban, s ez igaz a hétvégén dolgozók arányára is, ami 2018-ban 8,8 százalék volt.. (3-6. ábrák a következő oldalakon)

3. ÁBRA: TÖBB MINT EGY ÁLLÁSSAL RENDELKEZŐK ARÁNYA, 2018, SZÁZALÉK

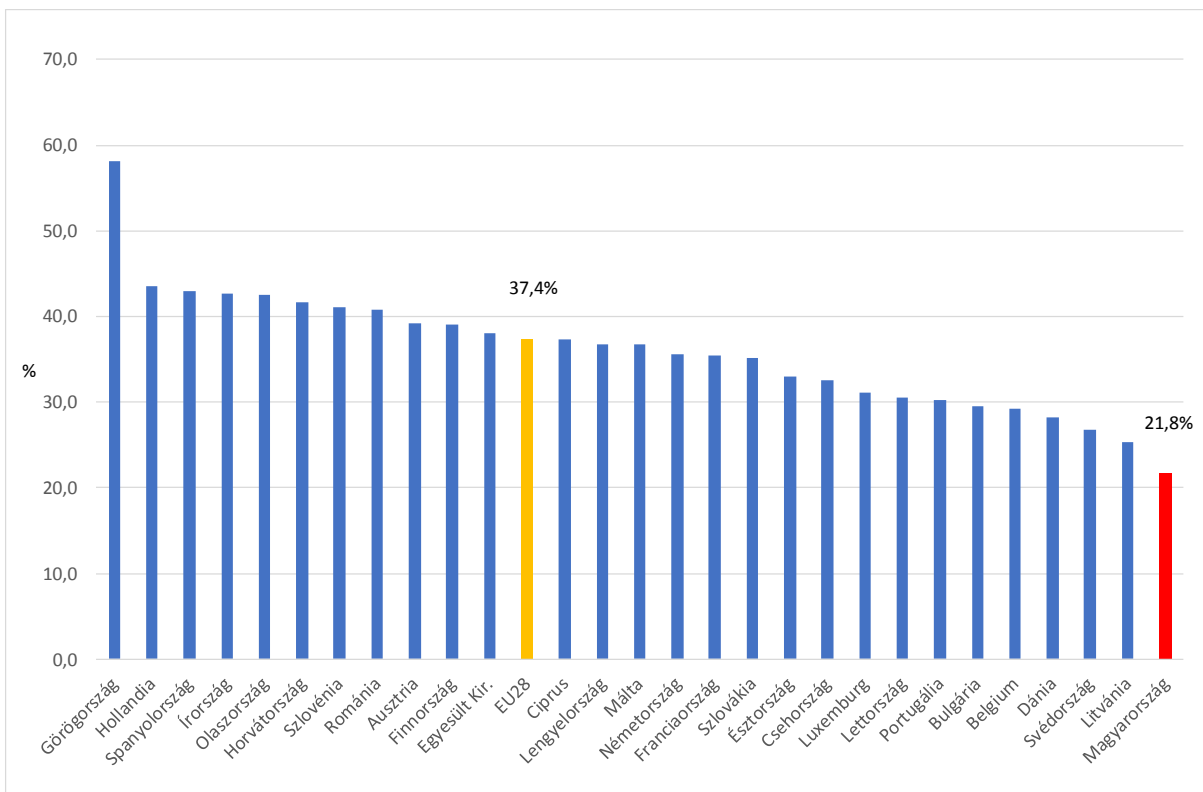
Forrás: Eurostat, Employed persons having more than one job by sex (tqoe3a5)

4. ÁBRA: A HOSSZÚ MUNKAÓRÁK ARÁNYA A 15-64 ÉVESEK KÖRÉBEN, 2018, SZÁZALÉK

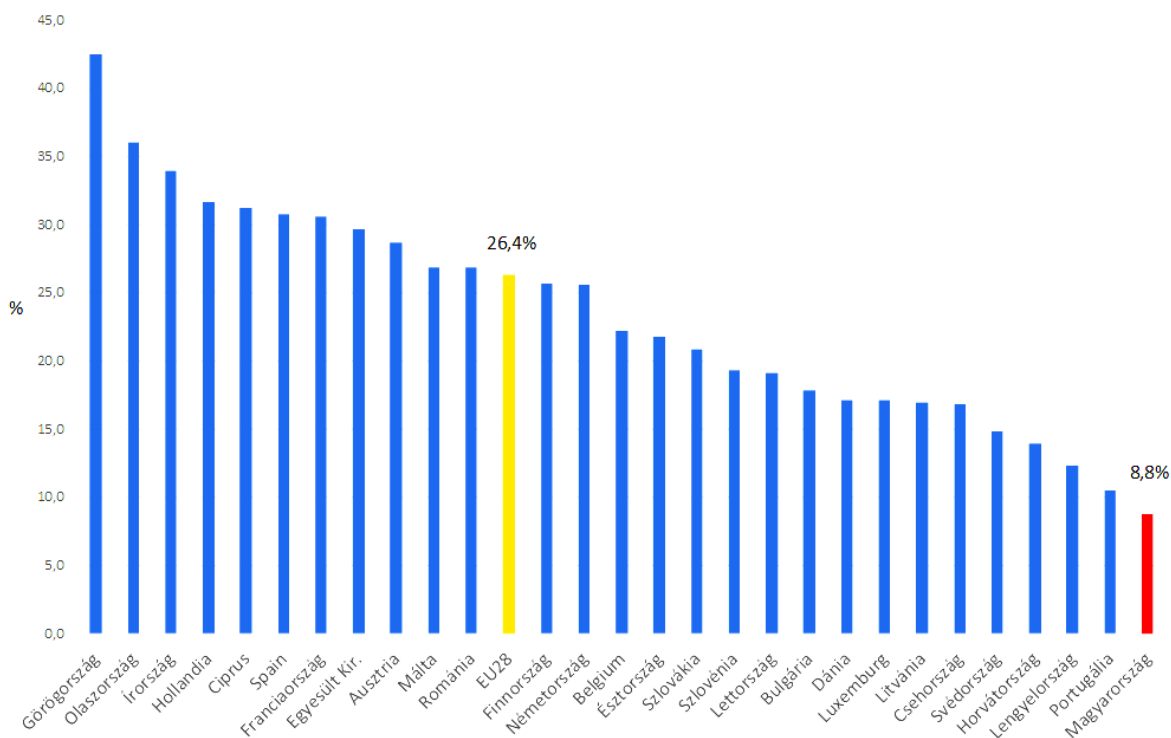
Forrás: Eurostat, Long working hours in main job by sex, age, professional status and occupation [lfsa_qoe_3a2]

5. ÁBRA: ATIPIKUS MUNKAI DÖBEN FOGLALKOZTATOTT 15-64 ÉVESEK ARÁNYA, 2018, SZÁZALÉK

Forrás: Eurostat, Employment at atypical working time as a percentage of the total employment, by age and European socio-economic group [lfsa_esegatyp]

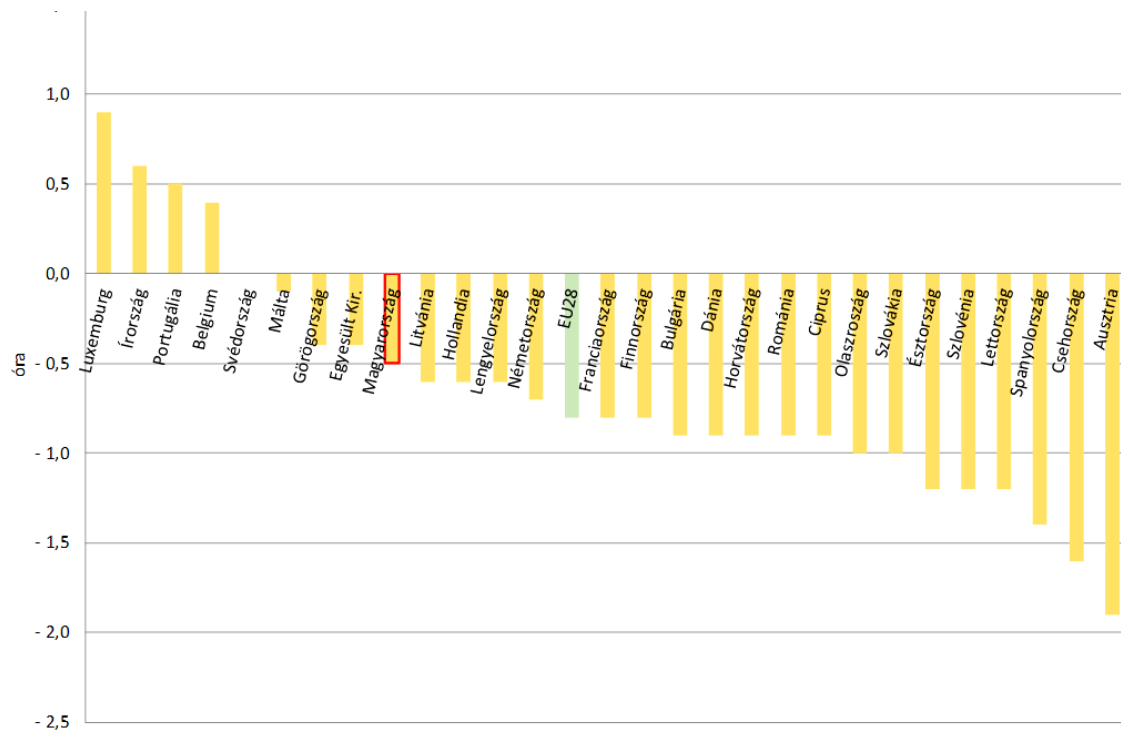
6. ÁBRA: A HÉTVEGEKEN DOLGOZÓK ARÁNYA A 15-64 ÉVESEK KÖRÉBEN, 2018, SZÁZALÉK

Forrás: Eurostat, Work on weekends by sex, age, professional status and occupation [lfsa_qoe_3b3]

Ugyanakkor bár 2008-hoz képest csökkent, még mindig magas a heti ledolgozott órák száma. A csökkenés java 2011 előtt következett be. Ezután az átlagos óraszám emelkedett 2014-ig, s csak 2018-ban tapasztalhattunk ismét lényegesebb mérséklődést. E hullámzó trend azt eredményezte, hogy 2018-ban kb. fél órával kevesebb a heti átlagos munkaóraszám, mint 2008-ban volt. Ennél azonban gyorsabban csökkentek a munkaórák az EU legtöbb országban az elmúlt évtizedben.

7. ÁBRA: HETI ÁTLAGOS MUNKAÓRASZÁM VÁLTOZÁSA 2008 ÉS 2018 KÖZÖTT, ÓRA,

Forrás: Eurostat, Average number of usual weekly hours of work in main job - hours [lfsa_ewhun2]

Így a magyar munkavállalók ma is a legtöbbet dolgozók közé tartoznak uniós összehasonlításban, sőt, relatív pozíciójuk az elmúlt évtizedben még romlott is: 2010-ben a heti 40,1 órával felülről a 10.-ek voltunk a rangsorban, 2018-ban 39,6 órával már a 6. helyre avanszáltunk Horvátországgal és Romániával holtversenyben, tehát 20 tagországban kevesebbet dolgoznak az emberek, mint nálunk (legalábbis „hivatalosan”, vagyis adózási szempontból regisztrálva). Ezzel együtt megnőtt az üres álláshelyek aránya, 2018-ra elérte a 2009-es szint háromszorosát (Eurosat [jvs_a_rate_r2]), ami a növekvő munkaerőhiányra utal, és a munkában állókkal szembeni munkáltatói elvárásokat fokozza.

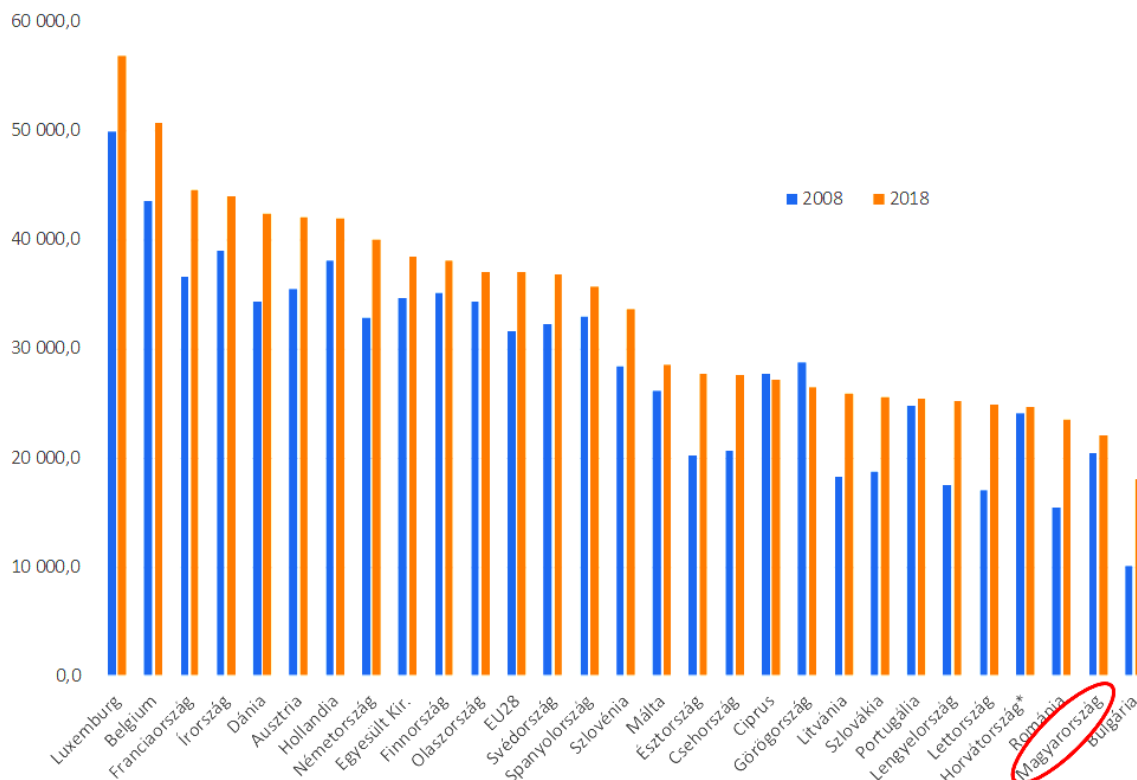
Még saját régióinkban is a többet dolgozók közé tartozunk. A többi tíz közép- és kelet-európai ország közül csak négy (Bulgária, Lengyelország, Csehország és Szlovákia) előz meg minket e téren. Ebben az összefüggésben érdemes mérlegelni a magyar munka törvénykönyve 2019. január 1-ével, tehát a fenti adatokkal jellemzett időszak után életbe lépő rendelkezését, amely szerint a munkavállalók – a törvényben előírt munkaidőn felül – az addigi maximum évi 250 óra helyett már akár 400 óra túlmunka végzésére is kérhetők.

A napi munkaidő 8 óra (a teljes állásoknál), ami heti 40 órát jelent, de a „beosztás szerinti munkaidő” maximuma heti 48 óra, aminek a (maximum 12 hónapos) munkaidőkeret átlagában kell kijönnie. Ez egyébként megfelel az uniós jognak, ami szerint már régóta a heti 48 óra a törvényes maximum. Adott esetben tehát még ennél több munkaórát is lehet kérni a munkavállalótól egy

héten. A munkaidőkeret pedig lehetővé teszi, hogy csak soká, vagy egyáltalán ne kelljen túlórapénzt fizetni. A 2019-es túlóraszabállyal a túlórák kifizetésének határideje pedig még tovább, 3 évre toldott ki. Meg kell jegyezni, hogy a korábbi 250 pluszórát már 2019 előtt is sok szakmában túl lehetett lépni és túl is lépték (pl. az egészségügyben), igaz, az elszámolás határideje akkor még csak maximum egy év volt.

A heti óraszám viszonylagos nagyságát az alkalmazott technológia tőkeigényessége és a munkavállalói érdekvédelem ereje határozza meg. A (fél-)perifériás helyzetű országok esetében rendszerint mindkettő gyenge: a termelés inkább munkaigényes, mint a fejlett országokban, tehát a termelékenység alacsonyabb, és a szakszervezetek is erőtlenebbek. Ezek a jellemzők Magyarországra is érvényesek. A magas heti óraszámhoz az alacsony bérek is hozzájárulnak, mivel növelik a munkavállalók hajlandóságát a többletmunkára a többletjövedelem érdekében. Az ilyen helyzet ugyanakkor elvándorlásra készíti a fiatalabb és/vagy tanultabb, tehetségesebb munkavállalókat, ami nagy veszteség a nemzetgazdaság és a potenciális fejlődés számára. Ugyanakkor ezek a tendenciák vissza is hatnak a munkaerőpiacra, s a munkaerő-kínálat csökkenése okán például a bérek emelkedésében ölhetnek testet. Ez történik Magyarországon is az elmúlt években, azonban messze nem a kellő mértékben: az egy alkalmazottra jutó munkakompensáció vásárlóerő-paritáson számított értéke 2018-ban Bulgária után hazánkban volt a legalacsonyabb az EU-ban (8. ábra). Ráadásul a helyzet e téren is romlik: tíz évvel ezelőtt még hét (!) közép- és kelet-európai ország volt mögöttünk. A most még általunk leghagyott Bulgáriában is sokkal dinamikus nőnek a bérek, mint hazánkban, s ha e trendek nem változnak, a magyar alkalmazottak hamarosan az EU legrosszabbul fizetett munkavállalóivá válnak (a bérekkel kapcsolatban további részletekkel szolgál Artner-Sőreg-Sőreg (2019)).

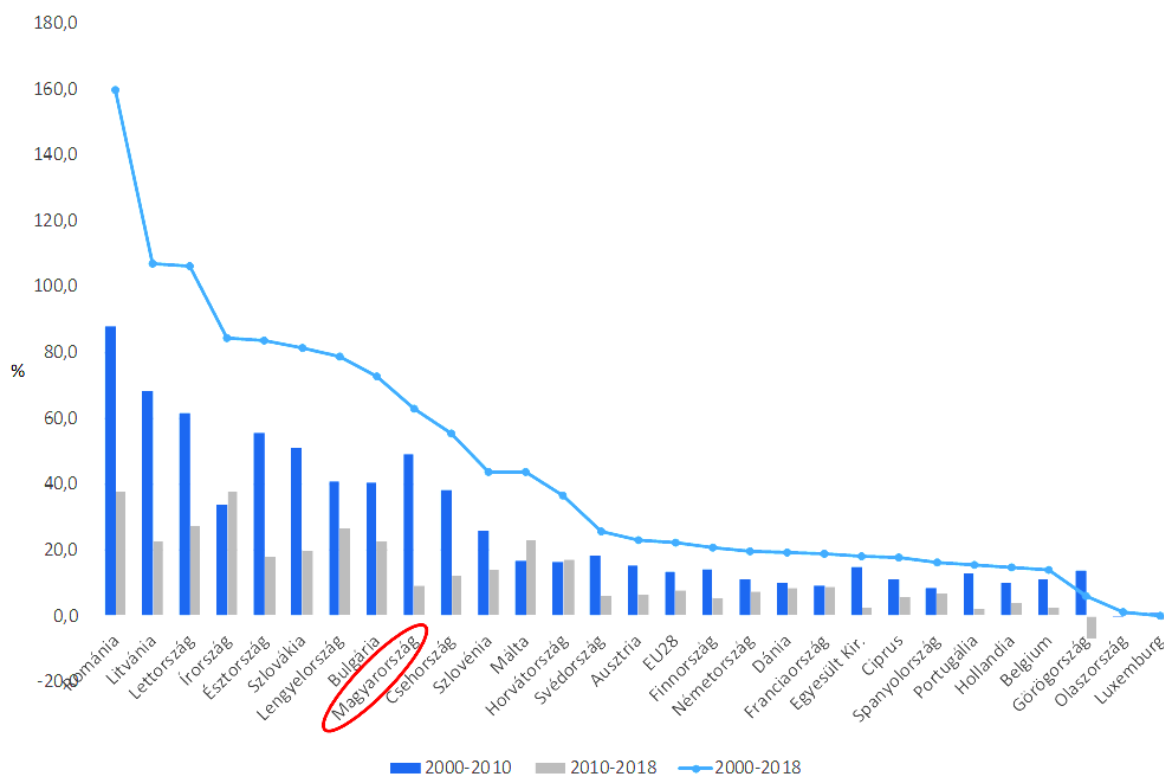
8. ÁBRA: AZ EGY ALKALMAZOTTRA JUTÓ MUNKA-KOMPENZÁCIÓ VÁSÁRLÓERŐPARITÁSON (PPS), 2008 ÉS 2018

Forrás: Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc]

Az alacsony bérek általában kedvezőek a profitabilitásra nézve, de nem inspirálják a termelékenység-növelő investíciókat. Ha munkaerőt megtakarító, drága technológiai modernizáció nélkül is alacsonyan lehet tartani az egységnyi munkaerőköltségeket, miért ruházna be a tőketulajdonos? Magyarországon a munkatermelékenység növekedési üteme az utóbbi években jelentősen lelassult. A válság előtti években, pontosabban 2000 és 2008 között összesen 37,3 százalékkal nőtt hazánkban a termelékenység, s ezzel a hatodik legjobb értéket produkálta a 28 uniós tagország közül. A 2009-es válságév visszaesést hozott, majd ismét felívelő pálya következett, de a 2010-2018 közti 8 évben már összesen csupán 9,3 százalékos növekedésre került sor, ami már csak közepes teljesítménynek számít az EU28 viszonylatában.

9. ÁBRA: MUNKATERMELÉKENYSÉG PER ÓRA, 2000-2018, VÁLTOZÁS, SZÁZALÉK

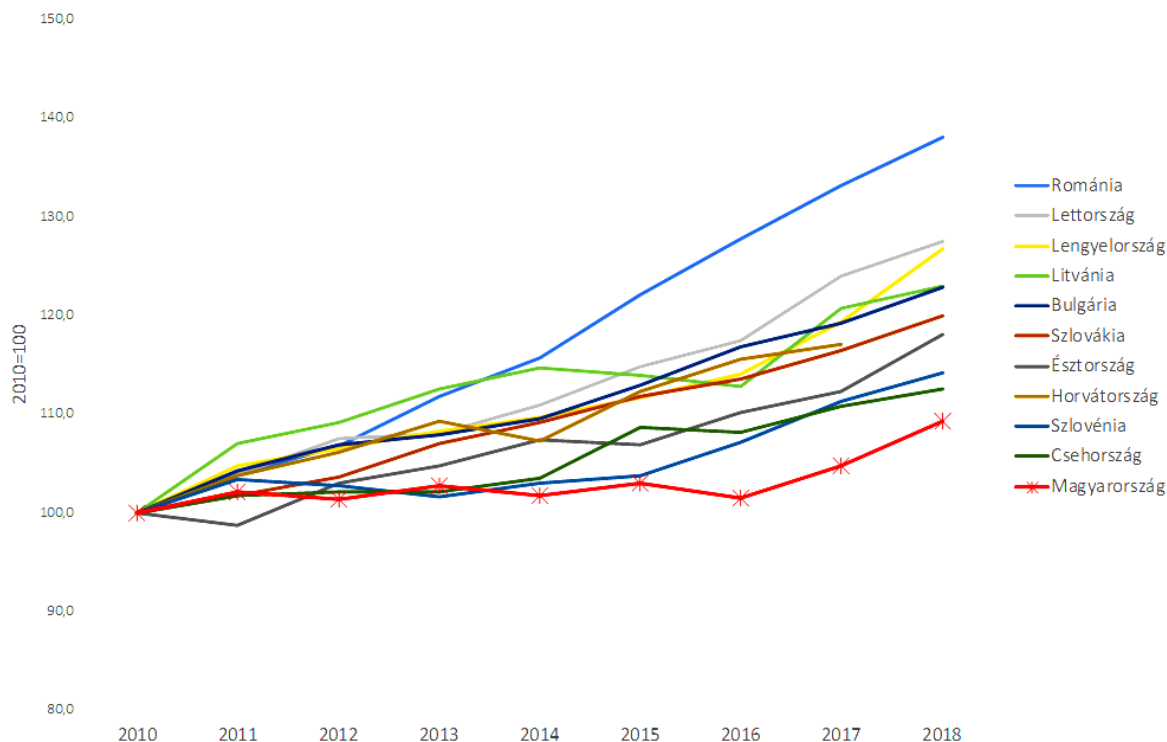

Forrás: Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc]

2010 óta a hozzánk mérhetően fejlett regionális partnereink viszonylatában is károsan lemaradtunk a termelékenységjavulás dinamikájában: a 2010-es bázishoz képest a KKE11-en belül Magyarország tudta a legkisebb mértékben javítani e mutatóját (10. ábra a következő oldalon)

10. ÁBRA: EGY MUNKAÓRÁRA JUTÓ TERMELÉKENYSÉG VÁLTOZÁSA A KKE11-BEN, 2010-2018, 2010=100

Forrás: Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc]

Szociális helyzet

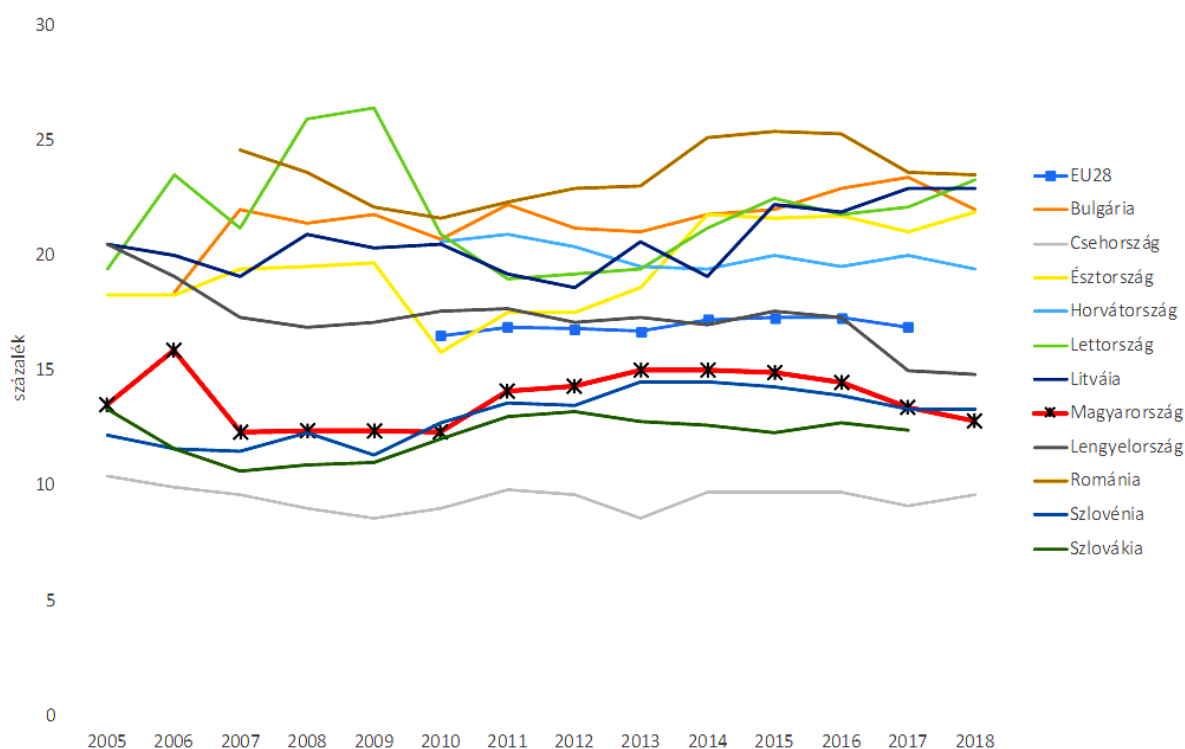
A szociális helyzetet a jövedelem és a fogyasztás abszolút szintjével és relatív – valamilyen társadalmi átlaghoz, kontrollcsoporthoz viszonyított – mértékével, valamint a társadalmi integráltság fokával szokás jellemezni. Ezeket indikátorok sorával közelítik, melyek közül a legfontosab-
bak a következők:

- **relatív szegénység** (a közepes, azaz medián jövedelem 60 százalékánál kevesebb jövedelem az állami jövedelemtranszfereket is figyelembe véve);
- **súlyos anyagi depriváció (akikre anyagi okok miatt legalább négy jellemző áll az alábbi kilencből:** 1) hitellel vagy rezsivel kapcsolatos fizetési hátralékuk van, 2) nem tudják megfelelően fűteni a lakásukat, 3) nem képesek váratlan kiadások fedezésére, 4) nem tudnak legalább kétnaponta húst, halat, vagy ezekkel egyenértékű tápanyagot fogyasztani, 5) nem tudnak egy évben legalább egy hetet otthonukon kívül nyaralni, 6) nem rendelkeznek gépkocsival, 7) mosógéppel, 8) színes televízióval vagy 9) telefonttal);
- **alacsony munkaintenzitás** (azon háztartásokban élők aránya, amelyekben a 18 és 59 év közötti tagok a megelőző évben munkapotenciáljuk kevesebb, mint egyötödében végeztek fizetett munkát).

Ezek alapján előzetesként elmondható, hogy Magyarországon az utóbbi 4-5 évben javul a szociális helyzet, ezzel azonban nem állunk egyedül az EU-ban, de még szűkebb, közép- és kelet-európai régióinkban sem. Ezért aztán a különböző mutatókban inkább csak megőrizni sikerült regionális pozíciónkat.

A részletesebb kép az Eurostat és a KSH adatai alapján e három fenti mutató tekintetében a következőket mutatja. Az első, a **relatív jövedelmi szegénység**, számban és arányban 2007 és 2010 között viszonylag stabil szinten (12,3-12,4 százalékon) állt, azt követően azonban megugrott (2013-14-ben 15%), és csak 2015-től kezdve mérséklődött ismét, ám még 2018-ban is magasabb volt, mint 2007-2010-ben. A medián 60 százaléka alatt élők száma 2018-ban 1.227 ezer főt, arányuk pedig 12,8 százalékot tett ki. Ez utóbbi kisebb, mint az EU28 átlaga és az alacsonyabbak közé tartozik a KKE-régióban is. Igaz, ez korábban sem volt másként: 2005 óta csak Csehország, Szlovákia és néhány év (2010 és 2018) kivételével Szlovénia produkált e téren jobb értéket nálunk.

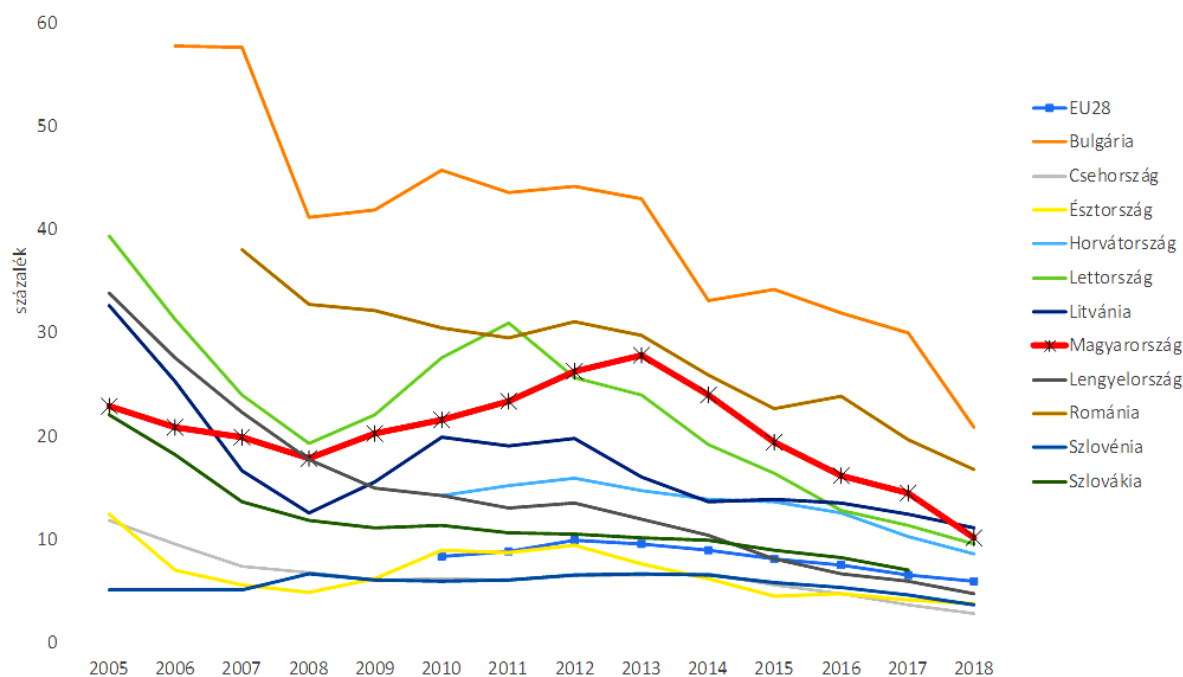
11. ÁBRA: A RELATÍV JÖVEDELMI SZEGÉNYSEG RÁTÁJA, KKE11, 2005-2018, SZÁZALÉK

Forrás: Eurostat, At-risk-of-poverty rate by poverty threshold, age and sex - EU-SILC and ECHP surveys [ilc_li02]

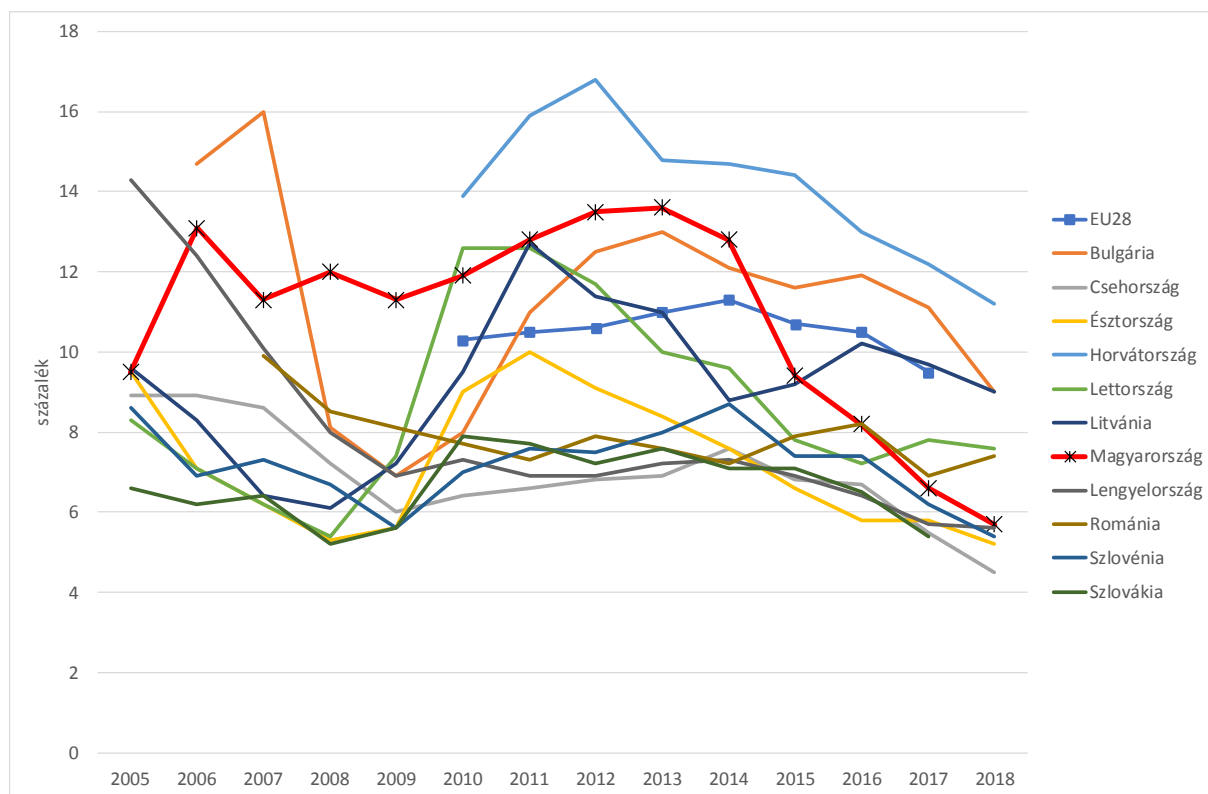
A másik mutató, a **súlyos anyagi deprivációs ráta**, a válság előtti években csökkent, majd megugrott, s csak 2013 után fordult ismét lejtőre. 2018-ban 10,1 százalékon állt (974 ezer fő), ami az EU28 átlagához képest jelentős javulást jelent. Azonban hasonló utat járt be a többi KKE-régiós ország is, így a magyar pozíció e téren nem javult, továbbra is a középmezőnyben helyezkedik el (12. ábra a következő oldalon).

12. ÁBRA: SÚLYOS ANYAGI DEPRIVÁCIÓS RÁTA, KKE11, 2005-2018, SZÁZALÉK

Forrás: Eurostat, Severe material deprivation rate by age and sex [ilc_mddd11]

13. ÁBRA: NAGYON ALACSONY MUNKAINTENZITÁSÚ HÁZTARTÁSBAN ÉLŐK ARÁNYA A 60 ÉVNÉL FIATALABBAK KÖRÉBEN, KKE11, 2005-2018, SZÁZALÉK

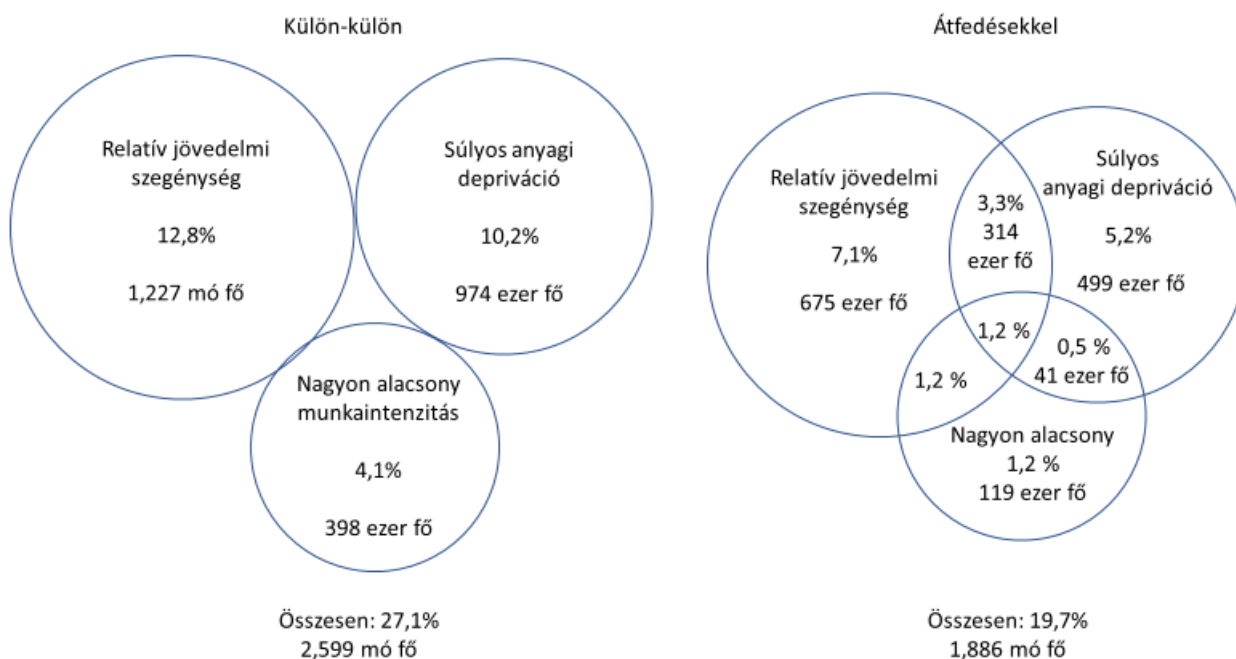

Forrás: Eurostat, People living in households with very low work intensity by age and sex (population aged 0 to 59 years) [ilc_lvhl11]

A 13. ábrán látható, hogy a harmadik indikátor, a **nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya**, 2009 után, a válság hatására felívelt, s szintén 2013 után kezdett újfent csökkenni. 2018-ban 398 ezer fő tartozott e kategóriába, a 60 év alatti lakosság a 5,7 százaléka (a teljes népesség 4,1 százaléka), ami az EU28 átlagához képest jó eredmény. Javítottuk pozícióinkat a KKE11 körében is, különösen 2011-2014-hez képest, amikor 13 százalék körüli rátánk a legmagasabbak közé tartozott. 2018-ban már középkategóriásokká váltunk (öt régiós ország volt előttünk és utánunk is), ami viszont hasonló a 2005-ös helyzethez.

Az eddig tárgyalt három részindikátor tartalmát együttesen fejezi ki az ún. „szegénységgel vagy társadalmi kirekesztődéssel fenyegetettek” fogalma, angol nevéből AROPE („At Risk of Poverty or Social Exclusion). Nem egyszerű összegzésről van szó. Ha arról lenne, akkor 2018-ban Magyarországon majdnem 2,6 millió főt, a lakosság 27,1 százalékát fenyegetett volna a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés (itt most a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők arányát is a teljes népesség százalékában mérve). Az átfedések kiszűrésével azonban jóval kevesebbet, 1,887 ezer főt kapunk, ami a népesség 19,7 százalékának felel meg – mint azt a KSH adatai alapján készült 14. ábra mutatja. Itt kell felhívni a figyelmet egy legalább annyira érdekes, mint amennyire zavaró problémára. Ezeket az adatokat háztartás statisztikai felmérések alapján gyűjtik. Magyarországon a minta a háztartások mintegy negyed százalékát öleli fel. A felmérésben részt vevők két hétig naplót vezetnek bevételeikről és kiadásaikról és év végén részletes interjút adnak fogyasztási szokásaikról. Az adatokat a KSH a felmérés évére (az ún. „referencia-évre”) vonatkozóan közli. Ezzel szemben az Eurostat az adatokat az adatfelvétel évével adja közre. Tehát minden fentebb szereplő Eurostat-adat egy évvel korábbi tényeket tükröz, ezért szerepel a 14. ábra címében 2018 helyett „2017 (referencia év)”.

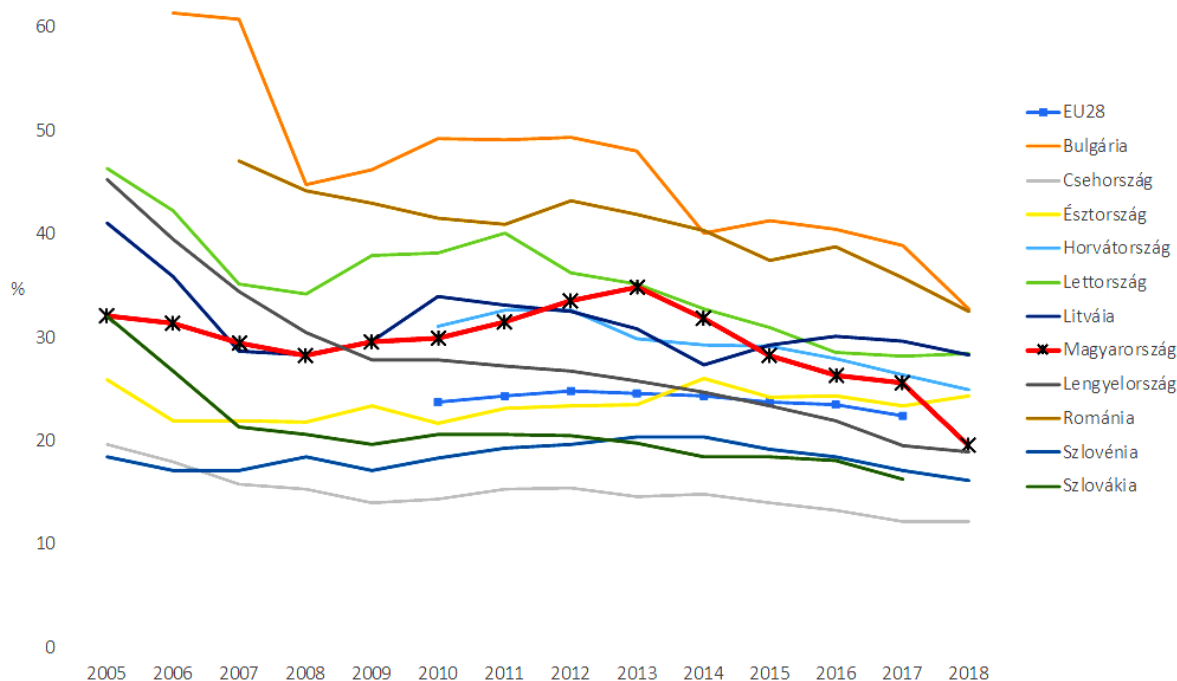
14. ÁBRA: SZEGÉNYSÉGGEL VAGY TÁRSADALMI KIREKESZTŐDÉSSEL FENYEGETETTEK SZÁMA ÉS ARÁNYA ALCSOPORTOKKÉNT KÜLÖN ÉS AZ ÁTFEDÉSEKKEL, MAGYARORSZÁG, 2017 (REFERENCIA ÉV)

Forrás: KSH, Stadat, 2.2.2.1. A szegénységgel vagy társadalmi kirekesztődéssel kapcsolatos fontosabb indikátorok, referencia év szerint

Magyarországon tehát még az átfedésekkel együtt is **minden ötödik embert fenyeget a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés**, ami a 9. legnagyobb arány a 28 tagú Európai Unióban (2010-ben még rosszabbul, a 6. helyen álltunk), viszont jóval alacsonyabb, mint 2005 óta bármikor. Lévén összefoglaló mutató, erre is igaz a trend, amit fentebb, a részindikátorok kapcsán láthattunk: 2008-ig csökkent, majd 2013-ig nőtt, azóta ismét és meredeken csökken. Ezzel örvendetesen zárkózik „fel” (pontosabban csökken le) az EU28-ak átlagához, azonban a regionális pozícióinkban itt sincs javulás. A szegénységgel és társadalmi kirekesztődéssel fenyegetettek aránya Magyarországon a KKE11-en belül 2005-ben éppúgy az ötödik legmagasabb volt, mint 2018-ban. Van olyan ország, amely lehaladt minket (Lengyelország), és van, amelyiket nekünk sikerült leköröznünk (Észtország) a szegénység és társadalmi kirekesztődés súlyának csökkenésében. Így most csak Csehországban, Szlovákiában, Szlovéniában és Lengyelországban alacsonyabb az e kategóriába tartozó lakosok aránya, mint Magyarországon.

15. ÁBRA: SZEGÉNYSÉGGEL VAGY TÁRSADALMI KIREKESZTŐDÉssel FENYEGETETTEK ARÁNYA 2005-2018, SZÁZALÉK

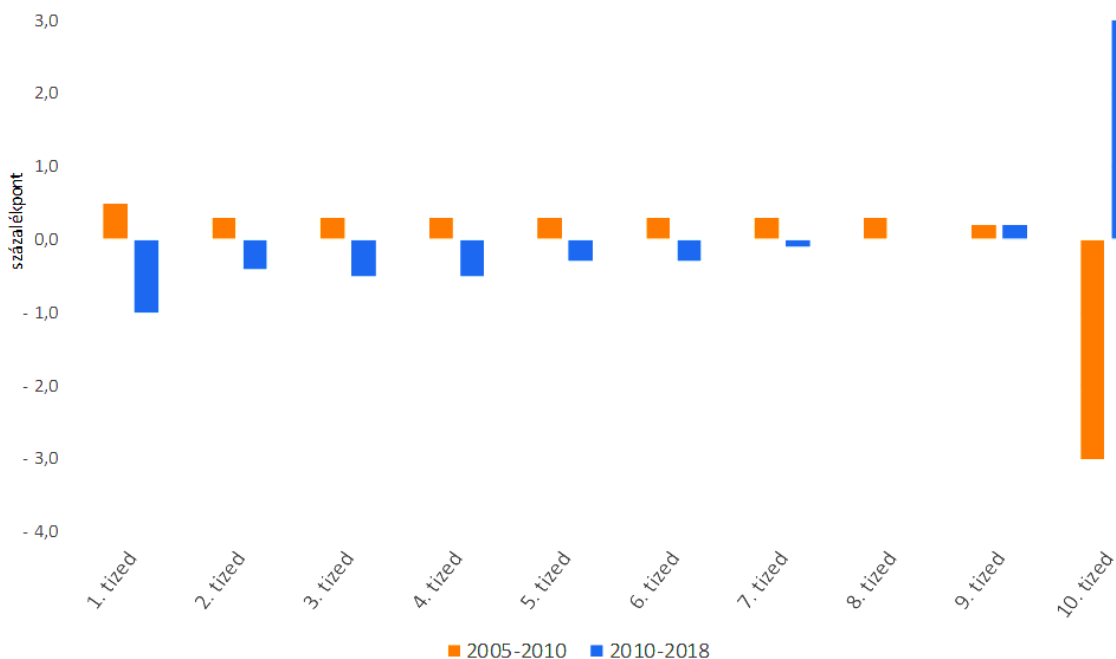

Forrás: Eurostat: People at risk of poverty or social exclusion by age and sex [ilc_peps01]

A fenti indikátorok alapján tehát a szegénység dimenziói enyhülni látszanak Magyarországon, még ha nem is sokkal jobban, mint a többi, hozzánk hasonló közép- és kelet-európai országban. Ami azonban nem javul, sőt egyenesen romlik, az a **jövedelemelosztás**. A legismertebb jövedelem-egyenlőtlenségi mutató, a Gini-index, az Unió régebbi és fejlettebb tagországaiban többnyire növekvő tendenciát mutat, a KKE-tagországokban pedig inkább csökkent, legalábbis a válságot követően, a gazdasági fellendülésnek köszönhetően (hosszabb távon az egyenlőtlenségek e régióban is nőnek). Ez alól csak három ország, Bulgária, Románia és Magyarország képez negatív kivételt. A magyar mutató a 2000-es évek elején 24-26 százalék körül volt, majd megugrott, és a 2006-os csúcstérték (33,3%) után 2010-ig 24,1 százalékra csökkent. Azóta azonban egyre csak nő és 2018-ban már 28,7 százalékon állt. A Gini-index romlása 2010-et követően Bulgária után Magyarországon volt a legdrasztikusabb az EU-n belül (Eurostat, [ilc_di12]).

Az egyenlőtlenség másik gyakran használt indikátora a jövedelmi tizedek („decilisek”) részese-
dése a nemzeti jövedelemből. Magyarország ebben is rosszul áll: míg 2005 és 2010 között az alsó
kilenc jövedelmi jövedelmi decilis részesedése nőtt, a tizediké pedig csökkent a nemzeti jövede-
lemből, addig 2010 után fordult a helyzet. Ekkortól már csak a felső két jövedelmi tized részesé-
dése nőtt, és leginkább a legfelső decilisé, tehát a leggazdagabb 10 százaléka.

**16. ÁBRA: A JÖVEDELMI TIZEDEK NEMZETI JÖVEDELEMBŐL VALÓ RÉSZESÉDÉSÉNEK VÁLTOZÁSA
2005-2010 ÉS 2010-2018 KÖZÖTT, SZÁZALÉKPONT**

Forrás: Eurostat, Distribution of income by quantiles - EU-SILC and ECHP surveys [ilc_di01], Share of national equivalised income, national currency

Összegzés

Összefoglalva tehát, a válság utáni, gazdasági értelemben fellendülést hozó időszakban, 2010-től a magyar foglalkoztatás mennyiségi és minőségi jellemzői javultak, és ezzel összességében megőrizte középmezőnyi pozícióját a KKE11-ek között. A bérek az utóbbi évek növekedése ellenére sem tudták kompenzálni a korábbi évek romló tendenciáját, így összességében még mindig lemaradásban vagyunk az európai átlagtól, sőt a KKE-régióban is. Hasonló a helyzet a termelékenységgel és a szociális helyzettel is, ahol a trendek a legjobb esetben is csak pozíciómegőrzést tettek lehetővé. Végül a jövedelemegyenlőtlenségek látványosan nőnek, e tekintetben az EU28-ban sajnos dobogósak vagyunk.

Irodalomjegyzék:

Artner Annamária – Sőreg Ádám Pál – Sőreg Krisztina (2019): Bérfelzárkózás Magyarországon: hipotézis vagy jól működő stratégia? Munkaügyi Szemle, 62(5), 2-16.

Artner Annamária (2013): A fiatalok munkanélküliségének kérdéséhez Európa példáján keresztül. Közgazdasági Szemle, 60(12) 1370-1392.

Artner Annamária (2018): Aggasztó tendenciák az Európai Unió munkaerőpiacán. Statisztikai Szemle, 96(4) 341-374.